

СЯЛЯНСКАЯ

НИВА

Няхай живе Беларускі Народ!

Адрэс Рэдакцыі і Адміністрацыі:

ВІЛЬНЯ, ЗАВАЛЬНАЯ 6. (Wilno, Zawalna 6.).

Рэдакцыя адчынена штодня ад 9 да 3 гадзіны апрача сьвята.

Рэдактар прыймае ад 12 да 2 гадзі.

Зямля Сялянству бяз выкупу!

Падпіска:

на адзін месяц — 1 зал., на 3 месяцы — 2 зал., на 6 месяцаў 4 зал., на год — 8 зал.

Для заграничы удвая даражэй.

Аплата надрукаванага залежыць ад рэдакцыі

ВЫХОДЗЕ ў СЕРАДУ І СУБОТУ.

ОРГАН БЕЛАРУСКАГА СЯЛЯНСКАГА САЮЗУ.

Падданыя і вольныя грамадзяне.

Ужо ў самыя даўнія часы сярод плямён зьяўляюцца адзінкі, якія імкнуцца да ўлады і здабываюць яе. Паасобныя паводыры плямён вядуць між сабой барацьбу, каб скінуць адзін аднаго і мець пад сабой як найбольш падданых, якія былі на ўслугах сваіх паноў. Чым больш меў падданых уладар, тым сільнейшым і тым багацейшым ён быў. Нічога дзіўнага, што ўладары імкнуліся да заваяваньня іншых плямён, а пасья і народаў.

Ня толькі падбітыя народы, але і народы маючыя сваю дзяржаву не зьяўляюцца поўнапраўнымі сябрамі сваёй дзяржавы. У кожнай дзяржаве маем пануючых і падданых. Пануючыя пішучь законы, выдаюць і змушаюць сваіх падданых вышаўняць іх; першыя маюць толькі правы, другія—толькі абавязкі. Падданыя мусяць працаваць ня толькі на сваё беднае пражыцьцё, але і на сваіх уладароў—паноў, якія жывуць коштам працы падданых ды яшчэ зьдэкаваюцца над імі. Паняцьце вольных грамадзян зусім ня існуе. Такі стан рэчаў трываў аж да французскай рэвалюцыі, якая абвясціла, што ўсе жыхары дзяржавы зьяўляюцца вольнымі і роўнапраўнымі грамадзянамі.

Хоць ужо больш за 100 гадоў прайшло ад французскай рэвалюцыі, аднак дагэтуль лёзунгі гэнай рэвалюцыі ня ўвайшлі ў жыцьцё. Калі возьмем заходня-эўропэйскія дзяржавы, дык там хоць фармальна работнік, селянін і фабрыкант маюць роўныя правы, але фактычна палітычная ўлада належыць да капіталу. Капітал—багатыя людзі (фабрыканты, банкіры) кіруе грамадзкім і палітычным жыцьцём. Усе законы выдаюцца ў такой форме, каб выгаднымі былі для разрасту капіталізму, да ўлады багатых над беднымі. Не згаджаючыся з такім ладам—перамогай капіталу над працай—даўнейшыя падданыя, а цяпер „вольныя грамадзяне“—работнікі, сяляне і працуючая інтэлігенцыя вядуць арганізаванае змаганьне з капіталам і што раз то больш заваёўваюць сваіх фактычных правоў.

З праўнага боку, калі ходзіць аб Польшчу, дык і ў ёй павінны быць ўсе вольнымі і поўнапраўнымі грамадзянамі. Але фактычнае жыцьцё вельмі далёка ўцякае ад юрыдычнага. Гэтая рожніца яшчэ большая чымся ў іншых дзяржавах. Законы царскія былі вельмі вострыя для працуючых масаў, а польскія шмат лепшыя, але фактычнае правядзеньне ў жыцьцё польскіх законаў так рожніца ад пісаных уставаў, што царскія законы ў жыцьці былі шмат лепшымі.

Такім чынам у Польшчы маем ня вольных грамадзян, але падданых і паноў. Гэ-

Аб арыштах у Заходняй Беларусі.

Прамова пасла Ярэміча

ў Сейме дня 4 лютага с. г.

Прашу Паноў! Мая сытуацыя цяжкая, бо з аднаго боку зьяўляюся адным з тых, з якімі вельмі востра змагалася Грамада, а з другога боку не зьяўляюся праўнікам і не магу так папраўніцку абхапіць рэч, як гэта павярэднія мае прамоўцы праўнікі абхапілі. Я хачу сказаць толькі некалькі слоў, як Беларус, як прадстаўнік беларускага народу, а таксама некалькі слоў аб палітыцы адносна нас, Беларусаў, якая бязсумліва адыгрывае першарадную ролю.

Прашу Паноў! Калі ўвайшлі мы ў Сейм і былі ў клюбе, на чале якога стаяў пасол Тарашкевіч і мы з'яўляліся адной з урадавых партыяў. Тады багатэлізаваны (змяшаны у павазе) быў беларускі клуб, тады багатэлізаваныя былі яго прадстаўнікі і з намі ніхто не гаварыў. Калі праз нейкі час, як гэта добра гаварыў адзін з маіх прадмоўцаў, беларускі рух прыняў колёсальны (вялізарны) размер, калі пачаў арганізавацца, крышталізавацца, тады толькі пачалі радзіць у рожных габінэтах аб тым, каб змагацца з гэтым рухам. Ужо некалькі месяцаў шовіністычная польская прэса падвала хвальшывыя весткі з аднаго боку, а з другога інспіравала (падахвочвала) урад, каб ён як найхутчэй зьліквідаваў, зрасейска гэтак званую „крамолу“ і вось знайшло гэта свае рэха так ува ўсім урадзе, як паасобна ў п. міністра Мейштовіча, які зьяўляецца рэпрэзэнтантам абшарнікаў г. зв. крэсаў. І тут адзначыліся дзьве рэчы. З аднаго боку класавая справа, а з другога боку палітычная расправа з беларускім нацыянальным рухам, як гэткім. Прашу паноў, некаторыя з партыяў і польская прэса казалі, што мы не гаворым датуль, аж пакуль урад ня прыдзе ў камісію і ня дасьць канкрэтных фактаў. Сягоньня чулі мы з вуснаў прадстаўніка польскай лявіцы, што іх гэтыя факты не здавальваюць. Кожны з нас прачытаўшы тыя газеты, якія былі спецыяльна інспіраваны тым духам, каб ачарніць прадстаўнікоў Беларускага Народу, думаў сапраўды, што доказы ёсьць. Аказалася, што ў камісіі ніякіх доказаў не па-

дадзена. Зроблена тайнае паседжаньне дзеля таго, каб тайком гэна ўсё зрабіць, скарэй яго правясці праз Сейм, каб гэта не палала ў прэсу і на публічную адэнку. Прашу Паноў, я мушу сьцьвярдзіць тое, што з гэтай высокай трыбуны гаворана аб тым, што п. Тарашкевіч атрымаў 15.000 даляраў і толькі тады быў заложаны банк. Я заяўляю, што закладчыкам гэтага банку быў я, дык гэта няпраўда, бо банк быў заложаны на пачатку 1925 г. калі яшчэ Грамады ня было. Тут гаворана, прашу Паноў, аб траншыце, аб вельмі вялікіх сумах. Калі быў Беларускі Банк, калі перасылана праз гэты Беларускі Банк для беларускіх людзей пераказы па 5, 10 ці 15 даляраў, дык ці гэта зьяўляецца праступкам, а калі гэта ёсьць праступствам, дык падобна праўдзе. П. прадстаўнік міністэрства скарбу, які вельмі скрупулятна гэтыя рэчы сачыў, а нас Беларусаў, мае ў сябе на спецыяльнай увазе, (ня буду на гэта даваць фактаў, доказаў), мог паслаць рэвізыйную камісію і калі былі круцельствы, дык мог зачыніць гэты банк; аднак гэтага не зрабіў, дык круцельства і непазволена апрацаваў гэты банк не рабіў. Прашу Паноў, тут гаворана аб тым, што пас. Тарашкевіч узяў 15.000 даляраў? Праўдзіва калега Лібэрман зазначыў, якім манерам гэта сталася, каб Тарашкевіч быў так наўным, што калі браў ад прадстаўніка сумежнай дзяржавы грошы, дык браў з сабой сьведкаў. Але дзе доказы, што так гуртом бяруць усіх гэных пяць паслоў. Прашу Паноў, закінена паслу Валашыну, што ён кіруе і зьяўляецца арганізатарам Мопру (Міжнар. Обществ. Прапаганды). А я зьявляюся да Пана Міністра Справядлівасьці:

Некалькі месяцаў перад гэтым падалі мы заяву да Міністра Справядлівасьці аб тым, каб пазволіў стварыць беларускі патронат, на чале якога меўся стаць п. ген. Бабянскі. І да сёньняшняга дня ніякага адказу ня дава.

Ці Паны жадаеце, каб тыя, якія сядзяць масамі ў вастрозе, уміралі з голаду, каб мы як прадстаўнікі і сыны таго самага народу і іх браты, ім не памагалі? Дык тады будзеце хадзіць кругом, бо калі 99(0/0) арыштуюць, а жонкі іхнія і дзеці будуць прыхадзіць у вастрог, скажыце, што наладжываюць Мопр і ізноў будзеце іх саджаць у вастрог... Чаму Паны не

ты падзел яшчэ яскравей выступае ў адносінах да Беларусаў. Беларусы зьяўляюцца працоўнай масай, вось гэту масу перадусім стараюцца выкарыстаць улады, бо на чале яе стаць ніхто іншы, як паны. Нават такое малое становішча як старшыня воласьці (войт) абсаджана або шляхтунам або нейкім эканомам ці іншым панскім падлізнікам. Становішчы старастаў і ваяводаў, ёсьць ведама, займаюць людзі з карэннай шляхты. Дык ці-ж людзі з шляхоцкага выхаванья (або іх слугі) носячыя ў сабе ўвесь час традыцыі каралеўскай Польшчы, калі яны трымалі мужыка ў падданстве, могуць паставіць сябе на адным роўні з „хамам“ і лічыць яго роўным з сабой грамадзянінам?! Дык ці-ж такія выканальнікі ўлады могуць спаўняць лібэральныя законы?! Ці-ж такая ўлада можа лё-

яльна выконваць законы выданыя запраўды народным парламэнцкім прадстаўніцтвам, зложаным пераважна з прадстаўнікоў працуючых масаў?!

Вось у гэтых пытаньнях месціцца ўвесь трагізм аснаўных законаў Польшчы, увесь трагізм няроўнасьці грамадзян. Чым больш жывём, тым больш бачым, як паны бяруць усё ў свае рукі, заціскаюць цуглі падданым. Ня страшыць, а падыхвочываць гэта павінна нас да яшчэ большай працы, над здабываньнем сабе правоў поўнапраўных грамадзян. Тых, што жывуць чужым коштам ёсьць мала, але маюць яны сілу дзякуючы арганізацыі. Але калі нас ёсьць шмат, дык мы зарганізаваныя, усвядомленыя і навучаныя горам можа смела спадзявацца яшчэ большай сілы, якая дасьць нам правы вольных грамадзян.

дасьдэ легальнай арганізацыі, калі мы аб тым Вас просім.

Прашу Паноў! Што датычыць справы Галавача дык два гады таму назад справа Галавача была ў Сойме. Была справа Галавача, Рагулі і Сабалеўскага. Сабалеўскага ўжо адзін раз Сойм ня выдаў за тую рэч, выданьня Рагулі агулам адказаў, сказаў, што ня будзем нават браць на разгляд камісіі, бо гэта рэчы невстарчалныя, няхай Міністэрства дасьдэ нам яшчэ доказы, тады толькі будзем аб тым гаварыць; але пана Галавача сягоньня выдаюць. А гэта дзеля чаго? А гэта дзеля таго толькі, што на яго вельмі блага глядзелі абшарнікі на Крэсах і тут п. міністар Мэйштовіч гэтак гуртам зачапіў і пана Галавача. А другая рэч, што п. Галавач быў таксама Беларус, бо выказаў гэта ўрачыста з гэтай соймавай трыбуны. Я знаходжу, што гэтая акцыя зьяўляецца акцыяй перасьледаваньня беларускага руху.

А пасля гэтага правядзеньня тэрору, пасля гэтага волатства (геройства) пана міністра Мэйштовіча, з якой прычыны былі пададзены нават фатаграфіі яго ўва ўсіх часопісах, пасля гэтага другога цуду, які стаўся не пад Варшавай але пад Вільняй, адпраўлена набажэньства ў касцёлах, што нарэшце звольніліся ад гэтай „крамолы“. І пан Мэйштовіч і ўвесь урад адыхае сягоньня на ляўрах, што нарэшце „крамола“ зліквідавана. Але я запытаюся што далей? Далей прорва, далей парожнае месца, а гаворыцца што прырала парожных рэчаў ня зносіць. Вось дык гэтая парожніна мусіць зарасьці. І падобна прагаліна зарасьці, хоць урад нічога не пасее. Але тады пан мін. Мэйштовіч будзе мець большую работу, бо трэба будзе арыштаваць ня 300 людзей, але праўдападобна, дзесяткі тысячаў гэтых гурткоў. Вось прызнаю, што ніякіх доказаў ня было, гэта перасьледаваньне беларускага руху, як такога. А што болей?

Пан міністар Мэйштовіч зрабіўся ўжо сягоньня гістарычнай хвігурай у беларускім руху, бо нядаўна — а ў гісторыі гэта зусім мала, 5 гадоў перад гэтым пан Мэйштовіч вырваў гэтую „крамолу“ ня толькі беларускую, але і літоўскую і гэтак сама з тым-жа падпракуратарам Прылуцкім, бо арыштаваў 57 людзей у 1922 годзе, а ў тым ліку быў і я, якія разам былі пад вельмі цяжкім закідам, бо казалі, што мы хадзілі той г. зв. Віленскі Сойм высадзіць у паветра. Але дзеля таго, што ня было ніякіх доказаў, дык узяў толькі 33, выслаў у халодных вагонах пры 20 град. марозу на літоўскую граніцу, дзе паставіў кулемёты і сказаў: ідзіце, бо іначы буду страляць. Вось была расправа з 33 Беларусамі і Літвінамі.

Сягоньня маем другую расправу, але, Пане Міністар, можа пан будзе добры даць сабе труд і матэматычна сабе вылічыць: калі тады трэба было арыштаваць 57 людзей, а сягоньня знаходзіцца самай Грамады тысячы гурткоў а яшчэ ёсьць Сялянскі Саюз, ёсьць яшчэ Хрысьціянская Дэмакратыя, ёсьць Інстытут Культуры і ўжо гэныя гурткі лічацца на тысячы, дык колькі тысячаў у гэных гуртках і як пан мусіць, Пане Міністар, яшчэ праз 2 гады вырываць тую „крамолу“, дык ці хопіць вострагаў, Пане Міністар? Няхай пан аб гэтым падумае і пачне будаваць вострагі.

Мне здаецца, што гэткая работа ўраду ў адносінах да нас, Беларусаў зьяўляецца ня толькі абмылкавай але і вартай кары. З пуктату гледжаньня проста толькі людзасьці, да

сёньняшняга дня Беларусы ня маюць праваў, ня маюць школаў, ня маюць нічога аусім, зьяўляюцца прасьледаванымі паліцыяй і адміністрацыяй. Фактаў падаваць тут ня буду, бо ня маю на гэта часу. Але хачу прадставіць трагедію.

Вось адзін з тых, якога сёньня выдаём і якога хочым зрабіць здраднікам і процідэяржаўнікам і перавароччыкам п. Тарашкевіч у 1920 г. на чале польскага войска ішоў адбіваць ад бальшавікоў Вільню, далей быў адным з віцэ-міністраў аднаго габінэту і нават быў гэтак званым віцэміністрам у габінэце пана Старшыні Часовай Урадуўчай Камісіі тагочаснага Ураду Сярэдняй Літвы, а сёньняшняга міністра справядлівасьці. І сягоньня той самы міністар прыходзе з прапазыцыяй у Сойм, каб выдаць п. Тарашкевіча за здраду.

Я дадаў гэта сюды толькі дзеля таго, каб паны над гэтым падумалі, бо, прашу Паноў, вось сёньня Вы перапалохаліся справы тых сапраўды масовых гурткоў, масовых арганізацыяў. А чаму гэта так ёсьць, што ўсе зьяўляюцца камуністамі, што хочучь ісьці ў Расею, хочучь адарвацца ад Польскай Дэяржавы, пытаюся, хто гэтаму вінават, ці не Паны? Ці не Паны віны ў тым, што гэтыя людзі маюць адзіную раду ўцякаць у Расею. Падаю тут шчырае прызнаньня аднаго 17-летняга хлапца, які хоча быць камуністам, каб дастаць дакумент і пайсьці туды, толькі каб мець асьвету.

Вы зьяўляецеся маральнымі віноўнікамі гэтых рэчаў і вы сёньня пачынаеце абезнадзеівацца, пачынаеце саджаць у востраг. А дзе тыя рэчы, якія нам сапраўды належаць, аб якіх мы дзесяткі разоў гаварылі. Не з'яўляюся камуністам, але мушу прызнаць, што на гэтым баку нічога ня маем. Там далі школы, калі няма правоў палітычных, дык ёсьць школьная аўтаномія, ёсьць унівэрсытэты, ёсьць вышэйшыя аграрнамічныя школы, ёсьць г. зв. тэхнікум, а што маем мы ў Польшчы? Ці хто відаеў, каб у Эўрапейскай Дэяржаве дзе беларуская меншасць, што даходзіць да 2,5 мільёнаў ня мела ані адной урадавай школы, ані адной ня мела гімназіі, ані аднаго стыпэндэюм ня мела на польскіх унівэрсытэтах. Калі там, на тым баку нам даюць, дык кажыце, што мы здраднікі, што ідзем туды.

Я заяўляю з гэтай высокай трыбуны, што магу сказаць, што чэсьць Чэхаславакам; Чэхаславакі даюць нам 150 стыпэндэяў, і Вы таксама скажыце, калі будзем туды езьдзіць па асьвету, што мы здраднікі, што гэта даюць нам. А для каго плаціць падаткі, для каго даём войска? І Вы паны сёньня бядуеце.

Вось, я канчаючы ўсё гэта кажу, што ніякіх рэчавых доказаў няма, што гэта было перасьледаваньне беларускага руху, і ўважаю, Пане Міністар, што Пан Міністар ня дасьдэ сабе рады, каб зніштожыць беларускі рух. Пакуль мы не здабудзем таго, што нам праўдзіва належыць, нашых культуральных праваў нацыянальных і палітычных, датуль ня будзеце мець супакою, і датуль будзеце нас арыштоўваць пакуль не пераменіце палітыкі.

Буду галасаваць за невыданьнем усіх арыштаваных паслоў.

Дык кожны, хто ўмее чытаць, спяшайся выпісаць сваю газету „Сялянскую Ніву“.

Цень ворагаў.

Ёсьць у берускім руху людзі, якія ніяк ня могуць апамятацца. Самыя прыкрыя выпадкі з гісторыі беларускага жыцьця ня змушаюць іх спыніць працу, яўна скіраваную проці беларускага нацыянальнага адраджэньня.

Вось гэтыя элементы гнездзяцца ў рэдакцыях „Спраў“, „Н. Голасу“, „Zwoni“ ды іншых на чале з Лудкевічам і ўвесь час ня спыняюць сваіх нясумленных нападаў на беларускі незалежны орган „Сялянскую Ніву“ і стараюцца разьбіваць беларускі нацыянальны рух. Усе свае напады гэтыя тыпы праз свае газеты апіраюць на няіснуючых фактах, закідаючы нам, то нейкае „кулацтва“, то буржуазнасць, то варожыя адносіны да работнікаў ды розныя іншыя выдумы.

Ёсьць хвароба ў людзей, якае не дае магчымасьці пазнаваць колер. У асоб, што кіруюць вышэй успомненымі газетамі ёсьць таксама хвароба, якая забараняе ім друкаваць праўду, а дазваляе толькі ілжу, бруд ды іншыя рэчы, што скіраваны проці беларускага адзінага нацыянальнага фронту.

Мы ўжо пісалі чаму гэта робіцца. Гэтыя напады на беларускі нацыянальны рух робяцца таму, што людзі, якія гэта робяць, атрымліваюць за гэта грошы, на гэтай рабоце будуць сваё асабістае жыцьцё.

Вось нядаўна выкрытая правакатарская роля п. Ваявудзкага, лідэра Niez. P. Chł., прыяцеля аднаго з тых хворых рэдактараў, якія ўзяліся за нягодную працу, паднялі руку на беларускую думку, выразна кажа, што абараніць беларускіх сялян і работнікаў атрымліваў грошы з польскай дэфэнзывы. Трудна нам сказаць, як далёка пасунута прыязнь меж гэтым польскім Азэфам (правакатарам), а тым хворым беларускім рэдактарам, ці кіраўніком газеты, але мы маем чорнае на белым надрукавана, што яны ішлі разам, разам „змагаліся“ з польскай буржуазіяй. Гэты факт немагчыма запярэць, бо выразна аб ім напісана ў „Нашай Справе“ ў сьнежні м. г.

Зусім няма чаго дзівіцца, што Паляк п. Ваявудзкі, працуючы ў дэфэнзыве, стараўся ўсялякімі дарогамі разьбіваць беларускі рух, але затое зьяўляецца вельмі дзіўным, калі адзіны беларускі нацыянальны фронт разьбівае Беларус. Але гэтае здзіўленьне пачынае працягвацца зараз як толькі возьмем пад увагу тое, што гэты Беларус ідзе разам з правакатарам-дэфэнзыўшчыкам ды яшчэ бароніць яго. Хоць праца п. Ваявудзкага ўжо здэмакавана, але яго прыяцелі вядуць далей ягоную работу. Досяць узяць у рукі „Наш Голас“ ці „Narodny Zwoni“, як пабачым тут цень ворагаў беларускага нацыянальнага адраджэньня.

Вось прыклад з апошніх падзеяў. Калі пас. Рагуля і Ярэмч выступілі ў Сойме ў абароне арыштаваных беларускіх паслоў, дык і гэта не падалася хвораму рэдактару „Н. Голасу“ (гл. № 6). Да таго запятушыўся татарскі шляхціц, што лепш хоча, каб яго сябры з Грамады сядзелі ў востросе, чымся каб паслы Рагуля і Ярэмч з іншага здаровага сялянскага кірунку баранілі грамадаўцаў. Вось гэта найяскаравейшы факт баламуцтва і подленькай ролі, якую хворы шляхціц адыгрывае цяпер у беларускім жыцьці, хаваючыся за плячмі іншых асоб.

Поэтыцкае творства Фр. Грышкевіча.

* * *

„На вуліцы Н. знойдзены труп юнака, які кудлёў ў мазгі пазбавіўся жыцьця“.

(З хронікі віленскіх газ.)

На бельлі сьнежна-рыхлістай пярыны,
На крок ад сьцен абнятых сном паўсьмерці,
Відаць крыві дзьве доўгі касуліны:
Тут выбраў мейсца ён сабе памерці.
І ночы глуш пасьпела ўсё схаваці,
Як родна маці плач свайго дзіцяці
Стамуе мопным сэрца пацалункам,
Забіўшы жаль пацехі мілай трункам.
Ён выбраў ноч нямую і таёмну,
Паверыў ёй астатня сэрца слова,
А пух жыцьця дзьмухнуў у гору цёмну
І паў, як з вочаў сьлязіна перлова...
Ня выдай, ноч, ягоных слоў завету,
Трымай на дне свае таёмнай хвалі;
Хай будучь тайнай вечнаю для сьвету
Пад домам тым квывавья каралі.

◆◆◆◆

АХ, СКАЖЫ...

Ах, скажы, дзяўчына,
Ах, скажы, малінка,
Ці бывае, што ў бляндына
Ўлюбіцца бляндынка...
Ой, скажы мне, міла,
Ах, каб гэтак была
То маё-бы сэрца
Слэзанькаў ня ліла.
Мо' ты маеш зельле
Бабы чараўніцы,
Тое, што ў вясельле
Ўсе п'юць маладзіцы...
Ой, каб-жа ты мела
Гэта цудна зельле,
То маё-бы сэрца
З горанька ня мела.
Не кажы, дзяўчына,
Не кажы, малінка,
Я ўжо знаю, што бляндына
Ня любіць бляндынка...
Ўжо ня трэба зельля
Бабы чараўніцы,
Таго, што ў вясельля
Ўсе п'юць маладзіцы.

У ПАКОЮ САМАГУБЦАЎ.

Я чуў, што недзе ёсьць пакой;
Далі мне нат' яго номар,
Там шмат хто скончыў подвіг свой,
Найбольшь вось тых, хто тут, як Гомар,
Узяўся гымн красе паяць,
А як іх заць — мне толькі знаць.
Дай кнігу мне, якія тут
Сабе казалі ўжо капуг,
Разьбіўшы vitae горку чару,
Дай кнігу, пане гаспадару...
«Язьмінны пах вясны
«І ўсход брылянту сонца,
«Як чару поўны сны,
«Плывуць тут праз ваконца:
«Мне ўжо ня жаль вясны,
«Ня жаль мне цуду лета,
«Дабрыдлі ўжо яны —
«Яны не для поэта.
«Ах пракурор, павер,
«Калі пабачыш трупа,
«Што сяньня рэвальвэр
«Са мной зрабіў ня глупа.
«Табе апошні сказ,
«Мая багіня сьвета,

Др. Я. БАСАНОВІЧ.

У дзесятыя ўгодкі абвяшчэння незалежнасці Літвы дня 16-га лютага 1927 г. надыйшла сумная вестка аб сьмерці

Д-ра ЯНА БАСАНОВІЧА.

С. П. Др. Я. Басановіч быў першым з Літвіноў, які дзевяць год таму назад падпісаў дэкларацыю аб Незалежнасці Літвы.

З прычыны сьмерці так заслужанага дзеяча Літоўскага Народу выказваем літоўскаму грамадзянству шчырую спагаду.

Рэдакцыя.

Вышэй паданыя факты і вывады паказваюць, чаго варты безпадстаўныя, не апэртныя на ніякіх даных закіды „Сял. Ніве“ і Саюзу.

Апошні „Zwon“ прабаваў аргументаваць свае закіды быццам тым, што Сялянскі Саюз ідзець проці работнікаў, але каб даказаць бессэнсоўнасць гэтага, досіць прыпомніць § 45 праграмы Саюзу і іншыя нашыя пагляды друкаваныя ў „Сял. Ніве“.

Трымаючыся далей нашага закіду аб б. камэнданце польскай паліцыі, у кожную часіну можам выявіць рэдакцыі „Zwon“, хто і дзе спаўняў гэтыя функцыі, а „Zwon“ можа сабе сам гэтае прозьвішча абвесціць да публічнага ведама.

3 грамадзкага жыцця.

У нядзелю 6-га лютага на сабранні дэлегатаў адбыліся выбары новага ўраду Віленскага Аддзелу Інстытуту.

У склад ураду ўвайшлі новыя сябры: гр. інж. Дубейкоўскі і Каруза.

Выбар Дубейкоўскага не астаўся бяз рэха ў Луцкевічускай газэце, якая прабуе ўкусіць культурную ўстанову тым, што Дубейкоўскі „палянафіль“. Галоўная прычына няпрыхільнага прывітаньня выбранага сябры зьяўляецца ня ў тым, якой ён быў арыентацыі, бо-ж уся палітычная праца Дубейкоўскага калісь вялася разам з Луцкевічам і Тарашкевічам і з іхняга пачыну, а ў тым, што Дубейкоўскі не хацеў прызнаць аўтарытэту Луцкевіча, які за гэта пачаў безпадстаўна закідаць Дубейкоўскаму розныя нязгодныя з праўдай рэчы. У сувязі з гэтым адбыўся трацейскі суд, які вынес пастанову аб тым, што закіды Луцкевіча былі злосьнай ілжой.

Апошняя палеміка ў газэтах выказала, што Луцкевіч наагул паслугоўваецца толькі нясумленнымі мэтамі, закідаючы асобам іншых паглядаў розныя няіснуючыя абдурствы, і свае палітычныя абмылкі перакідаючы на іншых. Калі п. Antoni ня спыніць ілжывую брахню, будзем прымушаны аб'явіць да публічнага ведама ўсю яго „паднаготную“.

3 жыцця пад Польшчай.

3 сойму.

Пры трэцім чытаньню бюджэту ў Сойме 14 г. лютага ўхвалена гэтка сумы: звычайныя выдаткі 1.863.730.726 зл., надзвычайныя выдаткі 103.505.119, даплата да некаторых прадпрыемстваў 14.841.193. Разам выдаткаў 1.982.079.138 злотых. Даходы адміністрацыйныя 1.232.931.197; чысты даход прадпрыемстваў 106.557.630; чысты даход з манаполію 636.517.000 зл. Разам даходу 1.986.005.827 зл.

Адказы на інтэрпэляцыі.

Злучаныя камісіі Сэнату праўная і рэгулямінавая вынеслі 15 г. лютага гэтка прыгавор: Высокі Сэнат няхай пастанове: З прычыны лісту пана старшыні Рады Міністраў да Маршалка Сэнату ад 11-га апош. сьнежня № 17995 Сэнат пацвярджае, што пастанова ўраду ў справе недаваньня адказу на інтэрпэляцыі зложаныя перад зачыненнем апошняй сэсіі Сэнату, прызнаецца нязгоднай з канстытуцыяй і рэгулінамам абрадаў Сэнату. Апошні заклікае ўрад да падаваньня адказаў на ўсе зложаныя, паводле рэгулінаму, інтэрпэляцыі, якіх тэрмін адказу ўжо скончыўся.

Гэтая справа занесена на днёвы парадак паседжаньня Сэнату дня 17.ІІ.1927.

Адлажэньне расправаў над зьменай выбарнай ардынацыі.

Соймавая канстытуцыйная камісія выказала пажаданьне, каб былі адложаны разважаньні над справай перамены выбарнай ардынацыі ў Сойм. Прычына адлажэньня тая, што некаторыя сябры камісіі хочуць бліжэй пазнаёміцца з праектамі ўнесенымі ўжо некалькі месяцаў перад гэтым. Пастаноўлена зрабіць у наступным тыдні два паседжаньні: у справе аб сабраньнях і ў справе аб перамене 26 арт. канстытуцыі.

Перамяшчэньні Судоў Пакою на абшары ваяводства Віленскага.

У сувязі з нядаўна ўтворанай тэрыторыяльнай рэарганізацыяй Судоў Пакою і разам з гэтым пераменай мест, ніжэй даём плян іхняга ўмейсцаваньня:

- 1) Суд Пакою: 1) ў Ілі: да яго належаць гміны Хаценчыцкая, Ільская і Вяжынская.
- 2) У Сьвянцянках: места Падбродзе, Сьвянцянны і гміны: Сьвянцянская, Міхалоўская і Заблоцкая.
- 3) У Новасьвянцянках: места Новасьвянцянны і гміны Дукшы, Даўгелішкі, Янішкі і Лынгмяны.
- 4) У Лынтупах: гміны Кямелішкі, Лынтупы, Шэмятоўшчына, Свір і Рукойна.
- 5) У Гадудзішках: гміны Гадудзішкі, Камаі, Мегеляны і Тверэч.
- 6) У Паставах: гміны Ясева, Лучай, Манковічы і Паставы.
- 7) У Мядзеле: гміны Кабыльнікі, Мядзёл, Занароча і Жоэны.
- 8) У Дунілавічах: гміны Дунілавічы, Луцк, Ношыцы і Воўкалаты.
- 9) У Смургонях: гміны Крэва, Смургоні і Соля.
- 10) У Ашмяне: гміны места Ашмяны і гміны Куцэвічы і Паляны.

11) У Гальшанах: гміны Дзевенішкі, Граўжышкі і Гальшаны.

12) У Маладэчне: гміны Беніца, Лебедзева, Палачаны і Маладэчна.

13) У Красным: места Радашкавічы, Ракаў а таксама гміны Грудак, Красная, Радашкавічы і Ракаў.

14) У Лужках: гміны Чэрневічы, Германовічы, Лужкі, Шаркаўшчына і Залесьсе.

15) У Докшыцах: места Докшыцы і гміны Докшыцы, Параф'янаў, Парплішча, Празарокі і Тумілавічы.

Плата за пасьведчаньне подпісаў.

Міністэрства скарбу выясьніла, што за пасьведчаньне подпісаў самаўрадавымі ўладамі ня трэба браць штэмплёвай аплаты. За пасьведчаньне подпісаў у судзе бярэцца толькі судовыя аплаты.

Справа павароту з ССРР.

Консулярны аддзел Польшчы ў Маскве паведамляе, што асобы, якія стараюцца аб павароце з Расеі сваіх родных ці знаёмых выбіраюць тутакра на мейсцы пасьведчаньні ад краёвай адміністрацыі 1-ай інстанцыі, якія пацвярджаюць, што асоба, якая маніцца прыехаць з Расеі ёсьць запісана ў кнігах станаў людзасці належнай гміны і мае права на польскае грамадзянства. У гэтых пасьведчаньнях старасты зацямляюць, што проці прыезду гэтай іншай асобы да Польшчы няма ніякіх перашкодаў. Гэткага гатунку пасьведчаньні пэўнаты (асобы робячыя стараньні) падаюць да консулятаў польскіх у Расеі і думаюць, што гэтага ўжо досіць, каб магчы выехаць да краю. Але консулярныя інстытуцыі ў ССРР, бяручы пад увагу чыста мясцовыя варункі ня згаджаюцца ім выдаваць пасьведчаньняў на выезд у Польшчу, з чаго паўстаюць жалбы, што нібы консулярныя інстытуцыі не па праву касуюць вартасць гэтых пасьведчаньняў.

Бяручы ўсё гэта пад увагу міністэрства ўнутраных справаў разаслала загад да ваяводаў, каб належныя ўлады памагалі прыезду гэтай іншай асобы з Расеі не інакш, як спосабам афіцыйнай карэспандэнцыі паміж дзяржаўнымі ўрадамі, што вядуць гэтыя справы. Разам з гэтым зацямляецца, што адміністрацыйныя ўлады 1-ай інстанцыі, калі-б да іх увайшла просьба аб выданьню пасьведчаньня, павінны абмежавацца толькі выдаваньнем такіх пасьведчаньняў, якія сьцьвярджаюць належнасць вядомай асобы да Дзяржавы Польскай і нічога болей.

Падаючы гэтую вестку Рэдакцыя зацямлівае, што польскі ўрад неахвотна дазваляе прыжджаць у Польшчу з ССРР. Можна сказаць, што так як вярблюду трудна прайсьці праз ігольнае вуха.

Ува ўсіх справах датычачых арганізацыі Беларускага Сялянскага Саюзу

і запісі ў сябры просім зьвяртацца па адрэсу:

m. Wilno, ul. Zawalna 6 m. 5.
Беларускі Сялянскі Саюз.

«Успомні ты хоць раз,
«Няшчаснага поэта...»
Такі вось пекненкі радок,
Адзін з герояў Фэба музы
І ціха, пекна, без нарок,
Зрабіў апошні тут ён крок
Па чарцы моцнага з Тулузы...

«Тут зрабіў сабе канец
«Збанкрутованы купец...»
Гэта словы чыну мужа,
Рэшныя песьня рызыканта,
Нашых дзён героя, франта,
Яго жаль, сапраўды, дужа.
Ён адзін меў права жыці,
Ён адзін быў сьвету панам,
Жаль, што ён ня мог забыці
Паху грошаў тут над ранам...
Пачуўся ціхі стук у дзьверы,
«Зайдзіце!» — крыкнуў я як гром...
«...Вось тут, мой госьцю, рэвальверы,
«А вась-жа крэпкі ў чары ром...
«Бяз страху толькі, Вы ня першы...
«Запру я шчыльна двоі дзьверы...
«Я знаю... Вы пісалі вершы
«I... закахаліся... бяз меры...»
Мне Вас страшэнны жаль,

Мой пане гаспадару,
Но сяньня я, нажаль,
Тут вып'ю толькі чару:
Калісьць мо' йшчэ зайду
На некалькі хвілінак,
Тагды сабе знайду
Тут вечны адпачынак.

СЬЛЕД ЧАРАДЗЕЯ.

У таёмную гущу беларускіх лясоў,
Пойдзем важна адкопываць стару пячаць
І на мейсца пачэсна павесім ізноў,
Як вісела яна ў нашых слаўных дзядоў,
Пойдзем, браце, хучэй — годзі ёй спачываць.

На ландуг залаты Чарадзея байца,
Ўніжам пацеркай зноў Белаі Русі пячаць
І паклонам глыбока ўшануем Тварца
Чарадзея князя — слаўнай Русі Айца.
Пойдзем, браце, хучэй — годзі ёй спачываць.

* * *
(з гімназіяльных матываў)

Цябе я ўчора поўна надзеі
Доўга чакала ў ціхай алеі,
А ты — я знаю — у той хвіліне
Кляўся ў каханьню другой дзяўчыне...
Бяз страху сяньня я прад табою,
Скажы, ці вернеш мне дзень спакою,
Скажы, ці вернеш чар ціхай ночы...
Ціха!... ўжо знаю, мне кажуць вочы.
Дай руку, мілы, мне тут на грудзі,
Хай сэрца скажа, што потым будзе;
Ня бойся сэрца, яно бяз сілы
Стаіць над ямай сырой магілы.
Будзь шчасным з ёю, я ўжо за вамі
Ня буду млеці ў ціш вечарамі.
Ах, досыць болю ўжо сэрца мае,
Хай верным сяньня тут памірае.

*Ніколі не зністажай газэты,
прачыташы дай яе суседу.*

Польскія газеты аб беларускіх справах.

Газета „Kurjer Wileński“ ад 17 с. м. у перадавіцы „Кароткабачная палітыка“ абгаварвае справу адноснаў польскага ўраду да беларускага пытання і паміж іншым піша:

„Аснаўной мэтай адміністрацыйных рэпрэсіяў адносна беларускай „Грамады“ было імкненне да зліквідавання прадзіяржаўных настроў, якія сярод сялянства Ўсходніх Зямель узрасталі з натуральным разгонам. Сёння можам сьцьвердзіць, з поўнай станоўкасьцю, што гэтыя мэты не асягнуты. Весткі, што надходзяць з правінцы гавораць, што беларускі сялян, хаця часамі настрашаны пагрозай рэпрэсіяў, у глыбіні душы адчуў факт арыштаў грамадоўскіх паслоў, як даказ пераследавання Польшчай беларускага руху...”

Далей „Kur. Wil.“ піша аб зьменах палітыкі адносна Беларусаў.

„Толькі дарогай прыхільнага вырашэньня пастулятаў культурна-асьветных беларускага руху, ды дарогай зьмены дагэтуляшняй мэты адміністраванья „Крэсамі“ могуць быць зьніжэньня ўплыву „Грамады“ ў жыцьці нашага краю“.

Далей: „Сёння маем паважна беларускія групы, якія прыхільна да параўменья з Польшчай. Гэта ёсьць: „Сялянскі Саюз“ ды „Хрысьціянская Дэмакратыя“.

Калі частка вышэй названага артыкулу што да палітыкі ўраду мае пэўныя асновы, ды апошнія сказы для нас з'яўляюцца дзіўнымі. На аснове якіх гэта фактаў аўтар артыкулу зрабіў вывад, што Сялянскі Саюз „склонны“ да параўменья з польскім урадам?!

Што дзеецца ў сьвеце?

Землетрасеньне ў Герцэговіне.

З Белагарату 14 г. лютага паведамляюць, што тамка зазначалася моцнае землетрасеньне, якога пачатак адчуваўся ў Герцэговіне. Наступствам землетрасеньня былі значныя матэрыяльныя страты і сьцяг чалавечых ахвяраў.

Маніфэстацыі проці-польскія на Ўсходняй Беларусі.

З Масквы пішуць, што на Ўсходняй Беларусі меставыя камуністычныя арганізацыі з прычыны арыштавання беларускіх паслоў у Вільні наладзілі нячуваную проціпольскую кампанію.

На зборках сыпяцца баявыя прамовы аб патрэбе вызваленьня Беларусі з пад улады Польшчы.

Характэрным з'яўляецца тое, што гэтакія зборкі адбыліся амаль-што не ўва ўсіх ваенных аддзелах. Рэзалюцыі імкнуцца між іншым да вайны з Польшчай і прылучэньня Заходняй Беларусі да Саветаў.

Сьвята незалежнасьці Літвы.

З Рыгі пішуць, што сягоньня ў Коўне сьвяткуюць 9 угодкі незалежнасьці Літвы.

Усе газеты зьмяшчаюць вялікія артыкулы, зразумела бэўва наладжаныя проці Польшчы. Між іншым паўбурадавае „Эхо“ (парасейску) памяшчае таўстымі літэрамі кліч гэты: Дзесятыя ўгодкі мусяць быць сьвяткаваны ў Вільні.

Важныя згаворы ў Коўне.

Паводле вестак з Коўна чакаюць там на гэтых днях прыезд паслоў: ангельскага і амэрыканскага. Гэтай візыце ў ковенскіх палітычных кругах надаюць вялікае значэньне.

Паслы будуць прынятыя на аўдыенцыі ў прэзыдэнта Літвы. Галоўнай мэтай гэтага падарожжа дыплёматаў будуць нібы гутаркі з прэзыдэнтам Сьметонай адноснаў польска-літоўскіх.

Дэманстрацыя ў Коўне.

Польскія газеты пішуць, што быццам 16 г. лютага здарылася ў Коўне вялікая дэманстрацыя, што нібы апазыцыя народнікаў і сацыялістых наладзіла гэтую дэманстрацыю проці ўраду.

СЯЛЯНЕ!

Аб усіх крыўдах, аб зьдзеках адміністрацыі і аб вашым жыцьці пішыце ў сваю газэту „Сялянскую Ніву“.

НАВІНЫ.

— **Выданьня суду беларускія паслы перавезены ў Пазнань.** У апошняю суботу на раніцы з Лукіскага вострагу скорым цягніком перавезена большая частка палітычных вязьняў у Пазнань. Разам з іншымі перавезены і беларускія паслоў Тарашкевіч, Рак-Міхайлоўскі, Галавач, Мятла і Валашын. Вязьняў павязьлі ў дачэплянай да скурага цягніка „вязьнярыцы“. Прадстаўнік газеты „Kurjer Wileński“ зьвярнуўся да пракуратара Плішчынскага з запытаньнем аб прычыне гэтай перавозкі. Пракуратар паясьніў, што справа перавозу была наказана вышэйшай уладай. Прычынай гэтага перавозу зьяўляецца перапаўненьня Лукіскага вострагу. Фактычная прычына была напэўна іншая.

— **Інтэрвэнцыя пасла Ф. Ярэміча.** У сувязі з перавязеньнем беларускіх паслоў у Пазнань пасол Ф. Ярэміч рабіў інтэрвэнцыю ў Маршалка Сойму. Пазытыўных рэзультатаў інтэрвэнцыі трудна спадзявацца, бо мін. Майштовіч пэўна-ж ня зьвярне ўвагі на т' і на інтэрвэнцыю Маршалка Сойму, калі-б на т' была такая інтэрвэнцыя.

— **Стыпендыі для беларускіх студэнтаў.** У сувязі з цяжкім матэрыяльным становішчам беларускіх студэнтаў, Беларускі Інстытут Гаспадаркі і Культуры маніцца ў меру магчымасьці прызнаць 2 стыпендыі для студэнтаў Віленскага Унівэрсытэту.

— **Канфіскацкія артыкулы „Natio“.** У Варшаве пачаў выходзіць мясячнік „Natio“ (Warszawa, Pięknia, 18 m. 6) на чатырох мовах: англіцкай, нямецкай, французскай і польскай. Мясячнік пасьвячаецца пацыянальным справам у Польшчы. Выдаўніцкі камітэт складаюць такія знаўцы дзеячы: пасол Ф. Ярэміч (Беларус), сэнатар М. Чэркаўскі (Украінец), сэнатар Э. Гасбах (Немец), пасол І. Грюнбаўм (Жыдоўскі Клюб) і Др. Д. Альсэйка (Літовец). Галоўным рэдактарам ёсьць Др. П. Лысяк (Украінец).

Першае выданьне гэтага мясячніка пад № 1 — 2 за студзень і люты сканфіскаваны па загаду польскіх цэнтральных уладаў.

Зьмест сканфіскаванага мясячніка „Natio“. Ад рэдакцыі. Цяперашняе палітычнае становішча і імкненьні Украінскага Народу — Др. Д. Лявіцкі; Беларусь, іхняе цяперашняе палітычнае становішча і іхня імкненьні — Ф. Ярэміч; Жыдоўская справа — І. Грюнбаўм; Немцы ў Польшчы — Э. Гасбах. Прошласць і цяперашнасць Літвіноў у Віленшчыне — Др. Д. Альсэйка.

З украінскага жыцьця, з беларускага жыцьця, з жыдоўскага жыцьця, з нямецкага жыцьця, з літоўскага жыцьця.

У сувязі з канфіскацкай гэтага мясячніка ўсе соймавыя клубы нацыянальных меншасцяў: Беларускі, Украінскі, Нямецкі і Жыдоўскі падалі надовачы ў Сойме інтэрпеляцыю з дамагаьнем, каб урад зьняў канфіскацыю.

— **Бунт у востразе.** З Вялейкі надходзяць чуткі, што ў тутэйшым востразе вязьні зрабілі дэманстрацыю і галадоўку. Пачалося з таго, што два вязьні Янка Палевіч і Вітальд Лаўрыновіч сталі паяць „інтэрнацыянал“, а пасля пачалі авантуру. Востражыя ўлады, пазваўшы на помач паліцыю, засадзілі абудвых у карпар. Тады рэшта вязьняў, лікам да 11 асоб абвясціла галадоўку, зрабіла дэманстрацыю.

— **Атрочаньне дэнатуратам.** Надовачы прышла вестка аб масавым атрочаньні дэнатуратам на вясельлі ў вёсцы Ракуцэўшчыне, Красненскай вол., Малад. пав. Прозьвішча памёршых гэтыя: Васіль Шушко, малады, А. Шэлігоўскі, В. Традала, Бальбіна Карашэвіч, Т. Гаеўскі, Е. Шушко, Амілька Бошко, Т. Чаеўскі, А. Самуэль, М. Паўловіч, Т. Улежыц, Марыя Паўловіч, А. Ховініч.

Памярло апрача таго яшчэ двух, але прозьвішчы іх няведамы.

— **Другое здарэньне.** У Мядзельскай гміне, Пастаўскага пав. на вясельлі, куды сабралася амаль-што ня ўся вёска, усе прысутныя патрулілі дэнатуратам.

З атрочаных памёр Аляксей Несьцяровіч; некалькі асобаў пры сьмерці.

— **У воласьці крадуць ды страляюцца.** У Куранецкай вол. Вял. пав. сэкратаром быў нейкі р. Soroczyński, які краў грошы зьбіраныя з сялян. Калі кража стала выхадзіць на верх, сэкратар прабаваў загубіць сябе двума выстрэламі з рэвальвэру. Аднак абедзьве кулі прайшлі міма сэрца і затым зладзей астаўся жывым.

— **Сэсія сыноду.** У Варшаве мае адбыцца сэсія сыноду праваслаўнай царквы ў Польшчы. На сэсію выежджае Віленскі Арцыб. Феодосі.

Да нас пішуць.

Крыху і аб нашым жыцьці.

Пахваліцца сваім жыцьцём мы, сяляне, вёскі Заелья, Несьвіжскага павету ня можам, бо няма чым, тая самая беднота, галіта, ды прычэпкі з боку адміністрацыі. Вёска наша, — гэта адзін з цёмных куткоў нашай Беларусі. Граматыных і даўней было мала, а цяпер можна сказаць уся вёска неграматыная. Як прынясе солтыс з воласьці розных прыказаў, паперкаў, цэлюю капу, дык нам чыстае гора з імі, ніяк ня можам іх разабраць, прачытаць. Друкаванае слова яшчэ так-сяк прачытаем, але напісанае рукой ўсім не разьбяром. Чытаем, пацеем над німі цэлымі тыднямі, ня толькі самі, але і дзяцей сваіх прымушаем да гэтага, бо яны як вучні польскіх школаў, павінны ўсё-ж такі зразумець і прачытаць гэтае польскае пісаньне; на жалі і яны з хаты ад чытанья удзякоўць. Мы, бацькі сваіх дзяцей, глядзім на іх і дзівімся: ходзяць, ходзяць нібы-то ў школу па 4 — 5 год, а ніводзён з іх ня можа ні палічыць, ні пісьмо напісаць, ні кніжку добрую нам пачытаць. На гэткую навуку нават і лапцей школа насіць, а ня тое, каб купляць што дзень новыя лемантары ды сшыткі.

Вось гэта адна наша болька, другая тая, што мы ўжо некалькі год судзімся з кв. Радзівілам за сэрвітут. Сэрвітут наш — гэта лес на 300 дзес.—гранічыць з нашаю зямлёю, з прадвеку. Мы карысталіся ім, паствілі сваю скаціну, збіралі ягады, грыбы, ліст і г. д., цяпер-жа ўсё гэта нам забаронена і за кожную правіннасьць цягнуць у суд.

У летку да нас прыезджала камісія ў складзе земаскага камісара, камісара князя, каморнікаў і прапанавала нам пагадаіцца на 70 дзес а мы стаялі па палавіне. Цяпер наша справа ў Галоўнай Камісіі на ліквідацыі сэрвітутаў у Варшаве, чым яна кончыцца—няведама.

Ланценос.

НАШАЯ ПОШТА.

Осіпіку С.: Газэту пасылаем Вам акуратна, дамагайцеся на пошце.

Г. Апалько: Два зл. атрымалі. Абмылкова газэты не пасылалі. Цяпер высылаем ад гэтага нумару.

Аніськовічу Я.: Праграму інструкцыі і заяву пасылаем.

Міклашэвічу А., Я. Гэнаральчуку, А. Куліцкай, С. Будаею, Пятуху Ів., А. Бакуну, Залеўскаму К., Аніськовічу Я. — пробны номер пасылаем.

Да сталі ад:

Кс. Семашкевіча — 8 зл. **Мароза Васіля, Захара Босага, Апанаса Малафея, Леўчыка Філімона і Карповіча Антона** — па 2 зл.

А. Высокінскага, Івана Бахара, Каськевіча М. Татарскага Н., Зянкевіча М., Курыльніка А., Масюкевіча А. і Тукеля М. — па 1 зл.

Беларускія

Коопэратыўна-Гандлёвыя Курсы.

Беларускі Інстытут Гаспадаркі і Культуры атрымаў давол на Коопэратыўна Гандлёвыя Курсы ў Вільні. Курсы маюць на мэце прыгатаўляць практычных кіраўнікоў коопэратываў, або прыватных крам.

На курсах будуць выкладацца такія прадметы: 1) Асновы эканомікі, 2) Асновы коопэрацыі, 3) Навука аб гандлі, 4) Бугальтэрыя, 5) Гандлёвая арытмэтыка, 6) Беларуская гандлёвая карэспандэнцыя, 7) Польская гандлёвая карэспандэнцыя, 8) Товарнаўстава і 9) Арганізацыя коопэратываў.

На курсы прыймаюцца ясобы з асьветаў ня ніжэй як 3-х-клясавой, пяршэнства маюць безработныя вучыцалі і асобы маючыя 4-х-клясовую асьвету; пажадана, каб слухачы паходзілі з большых вёсак або мястэчак.

Аплата за навуку 10 зл., за поўны інтэрнат 30 зл. у месяц. Часьць бядневейшых слухачоў будзе звольнена ад платы за навуку і за інтэрнат.

Курсы пачынаюцца 21-га лютага і будуць трываць да 20 траўня с. г.

Кандыдаты, якія атрымалі паведамленьне аб залічэньні іх у лік слухачоў, павінны не пазьніцца і прыехаць на вызначаны тэрмін.

Заявы ад новых кандыдатаў прыймаюцца. Адрэс курсаў: **Вільня, Завальная 6—5.**

Дырэктар Курсаў.